

Κυριάκος Αθανασιάδης: «Ο Παράξενος Αδάμ και το φεγγάρι»

Ο Παράξενος Αδάμ και το φεγγάρι του Κυριάκου Αθανασιάδη, που κυκλοφορεί από τις Εκδόσεις Ψυχογιός και απευθύνεται σε παιδιά από εννέα ετών, διαδραματίζεται κάπου στην Ελλάδα το καλοκαίρι του 1969. Κορυφώνεται στις 20 Ιουλίου εκείνης της χρονιάς, ημέρα που η χώρα παρακολουθεί την προσσελήνωση της επανδρωμένης αποστολής Απόλλων 11. Ολόκληρη η ιστορία μεταφέρεται με τη μορφή μιας αναδρομικής αφήγησης από τον ενήλικο, πια, αφηγητή.

«Από μικρός ήξερα πολύ καλά τι ήθελα να γίνω όταν μεγαλώσω: αστροναύτης. Επειδή αγαπούσα οτιδήποτε είχε να κάνει με το μαύρο, αχανές Διάστημα», δηλώνει ο βασικός πρωταγωνιστής της ιστορίας που, όχι τυχαία, θα παραμείνει ανώνυμος σε όλη τη διάρκεια της αφήγησης, αντίθετα με τα υπόλοιπα πρόσωπα.

Στο βιβλίο του Αθανασιάδη εγκιβωτίζονται τρεις παράλληλες «ιστορίες». Η πρώτη είναι η ιστορία ενηλικίωσης μιας ομάδας παιδιών, του ανώνυμου πρωταγωνιστή και των τριών φίλων του, που βρίσκονται στην ηλικία της προεφηβείας. Ηλικία ιδανική γιατί, όπως λέει και ο ήρωας, «μπορούσες να γυρίζεις μόνος στους δρόμους της γειτονιάς σου και διάβαζες βιβλία που τα διάλεγες μόνος σου». Οι αναγνώστες, έτσι, έχουν την ευκαιρία να ταυτιστούν με τους συνομήλικους πρωταγωνιστές, τα παιχνίδια, την ανεμελιά αλλά και τη διάθεση για περιπέτειες. Με ευφάνταστη πλοκή, με διαλόγους και γλώσσα παιδικότροπη, με ρυθμό στην αφήγηση, με μικρά, ευσύνοπτα κεφάλαια, παρακολουθούμε τους ήρωες να παίζουν ποδόσφαιρο στις αλάνες, να τρυπώνουν σε «στοιχειωμένα» σπίτια, να ονειρεύονται.

Η δεύτερη ιστορία εγκιβωτίζεται με άξονα το γεγονός της Δικτατορίας. Χωρίς να πλατειάζει, χωρίς να εκτρέπεται σε παράθεση γεγονότων ή πληροφοριών, η συγκεκριμένη περίοδος θα αξιοποιηθεί από τον συγγραφέα για να στήσει την πλοκή. Ένας ταλαιπωρημένος άντρας στο υπόγειο ζητά τη βοήθεια των παιδιών για να σωθεί – δε θα ειπωθεί ποτέ ξεκάθαρα από ποιους και γιατί. Μάλλον γιατί η παρουσία της αστυνομίας που περιπολεί αναζητώντας εχθρούς ή ο Αρβανιτίδης που στέκεται προσοχή και τους χαιρετά στρατιωτικά φωνάζοντας: «Αυτοί σώσανε την Ελλάδα!» ακούν ως υπόμνηση της ζοφερής εποχής.

Η τρίτη, με άξονα την πρώτη αποστολή στο φεγγάρι, είναι εκείνη που αποκαλύπτει τι κρύβεται πίσω από όσα αφηγείται ο δεκάχρονος

πρωταγωνιστής. Κάπου εκεί, ο Αθανασιάδης θα βάλει στην ιστορία του και τον Παράξενο Αδάμ, τον υπερήρωα ενός έγχρωμου κόμικ (που όπως πληροφορούμαστε στο επίμετρο αποτελεί πρωταγωνιστή ιστοριών που γράφουν μεγάλοι κομίστες της εποχής και που στην Ελλάδα κυκλοφόρησε από το 1961 και μετά).

Ένα βιβλίο-ωδή στην ανάγνωση, τη γραφή και τη φαντασία.

Στην ιστορία κυριαρχεί, όπως και στα μικρά εικονογραφικά στιγμιότυπα της Ναταλίας Καπατσούλια, το ασπρόμαυρο χρώμα. Σαν τις ασπρόμαυρες σελίδες των εφημερίδων «που τότε την παίρναμε κάθε μέρα και οι περισσότεροι τη διάβαζαν από την αρχή μέχρι το τέλος» ή την ασπρόμαυρη τηλεόραση «εκείνο το κουτί με τη γυάλινη καμπυλωτή οθόνη» που λίγοι μόνο είχαν. Αλλά και σαν τον γύψο όπου είχε μπει η χώρα «και ο κόσμος φοβόταν μην τον βάλουν κι αυτόν φυλακή, όπως τόσους άλλους». Ανάμεσα σε αυτές τις ασπρόμαυρες στιγμές, όμως, υπάρχουν και εκείνες οι γεμάτες χρώμα από «τις γκαζές και τα τζιτζιλόνια». Ή από τα βιβλία «με τα σκληρά κόκκινα εξώφυλλα και τα χρυσά σκαλιστά γράμματα, που ήταν τυλιγμένα με ένα άλλο εξώφυλλο που είχε μια τυπωμένη ζωγραφιά επάνω του, πολύ όμορφη».

Ο Αθανασιάδης επιστρέφει στο παρελθόν χωρίς καμιά διάθεση ρομαντισμού ή εξωραϊσμού. Αντίθετα, το αξιοποιεί με μοναδικό τρόπο όχι μόνο για να εντάξει την αφήγηση σε συγκεκριμένο χωροχρονικό πλαίσιο, αλλά για να μεταφέρει την ουσιώδη παράμετρο της ιστορίας. Και με αυτόν τον τρόπο κατανοεί ο αναγνώστης πώς το συγκεκριμένο, συχνά, αποκαλύπτει όσα υπάρχουν πίσω από τις λέξεις.

Ο Παράξενος Αδάμ και το φεγγάρι αποτελεί ένα βιβλίο-ωδή στην ανάγνωση, τη γραφή και τη φαντασία. Στα τρία, δηλαδή, συστατικά που μετατρέπουν ένα παιδί σε συγγραφέα. Με χίλιους δυο τρόπους ο Αθανασιάδης επανέρχεται, άλλοτε με διάσπαρτες λέξεις και φράσεις και άλλοτε με ολόκληρες παραγράφους, στη μυσταγωγία της φαντασίας που τροφοδοτεί τη γραφή. Και ο προσεκτικός και εξασκημένος αναγνώστης, αλλά και οι νεαρότεροι –που σταδιακά «εκπαιδεύονται» να διαβάζουν πίσω από τις λέξεις– θα αναγνωρίσουν ότι ο Παράξενος Αδάμ δεν είναι παρά η persona του συγγραφέα. Είναι η «μάσκα» που θα του επιτρέψει να ανακαλύψει τον εαυτό του, να προσδιορίσει ποιος είναι και ποιος θέλει να είναι. Γιατί ο Παράξενος Αδάμ κάνει πράγματα «που ούτε στα παραμύθια δεν συμβαίνουν». Γιατί όλα τα παιδιά, και όχι μόνον, έχουν ανάγκη από υπερήρωες. Χάρη στον χάρτινο Αδάμ, ο μικρός πρωταγωνιστής θα «δει» τους βόλους του να μετατρέπονται σε πλανήτες του ηλιακού συστήματος. Χάρη

στον παράξενο ήρωα θα συνειδητοποιήσει πως «τα παιχνίδια που παίζεις μόνος σου είναι, όχι πιο ωραία από αυτά με τους άλλους, αλλά πιο δικά σου». Και μπορεί ο μικρός ανώνυμος πρωταγωνιστής, όταν ήρθε η ώρα, να είδε τον χάρτινο ήρωα «να πετάει στον ουρανό με την ταχύτητα της σκέψης», αλλά «Προχώρα!» του είπε εκείνος και αυτός ακολούθησε την παρότρυνσή του. «Ταξίδεψα πολλές φορές στο Διάστημα από τότε», θα μας πει ο ενήλικος αφηγητής. «Διαβάζοντας κυρίως. Αλλά και γράφοντας τις δικές μου ιστορίες. Κάνοντας αυτό που αγαπούσα περισσότερο... όλα εκείνα τα ταξίδια. Και δεν ήταν μόνο οι λέξεις. Ή, μάλλον, επειδή ήταν φτιαγμένα από λέξεις ήταν εντελώς μαγικά και με κάποιον τρόπο πιο πραγματικά από τα πραγματικά».

Γιατί, εντέλει, αυτό κάνει η τέχνη του λόγου: επιτρέπει στον καθένα να ταξιδέψει στη δική του σελήνη, να κάνει το δικό του μικρό –και ταυτόχρονα τεράστιο– βήμα, να σώσει έναν άνθρωπο ή έναν πλανήτη, να γίνει υπερήρωας, να μαθητεύσει με ασφάλεια στον κόσμο λίγο πριν γίνει μέρος του.